

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ
ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΛΥΚΕΙΟΥ**

**Όλα τα Προγράμματα παρέχονται δωρεάν
Περίοδος υποβολής αιτήσεων συμμετοχής
Τετάρτη 9 Νοεμβρίου – Παρασκευή 16 Δεκεμβρίου 2022
Έναρξη Προγραμμάτων Δευτέρα 16 Ιανουαρίου 2023**

Γ Λ Ω Σ Σ Α - Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

«ΑΝΑΘΕΜΑ ΣΤΟΥΣ ΑΙΤΙΟΥΣ»: Αναπαραστάσεις της Μικρασιατικής Καταστροφής σε λογοτεχνικά κείμενα

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Ευγενία Μαλικούτη, Φιλολόγος, Γλωσσολόγος (ΜΑ), Εκπαιδευτικός, Απόφοιτη Τουρκικών Σπουδών (ΜΑ)

Με αφορμή την εκατοστή επέτειο της Μικρασιατικής Καταστροφής του 1922 και στη σκιά του επίκαιρου προσφυγικού ζητήματος ανανοηματοδοτείται η αναπαράσταση των ιστορικών γεγονότων σε λογοτεχνικά κείμενα σύγχρονων ή μεταγενέστερων συγγραφέων. Η επίδραση στη νεοελληνική λογοτεχνία της μικρασιατικής εκστρατείας, του διωγμού των Μικρασιατών και της υποδοχής τους στον ελλαδικό χώρο υπήρξε καταλυτική σε επίπεδο συγγραφικών προσώπων, θεματολογίας και κλίματος ιδεολογικής και κοινωνικής ματαιώσης. Η προσέγγιση σε αυθεντικά λογοτεχνικά κείμενα για τη Μικρασιατική Καταστροφή ακολουθεί τρεις άξονες: α) την αναπαράσταση της ζωής στη Μ. Ασία β) τις μαρτυρίες του πολέμου και του διωγμού, γ) την περιγραφή των συνθηκών ένταξης των προσφύγων στον ελλαδικό χώρο.

Σκοπός του προγράμματος είναι η κριτική προσέγγιση αναπαραστάσεων της Μικρασιατικής Καταστροφής μέσα από εμβληματικά λογοτεχνικά κείμενα με σχετική θεματολογία. Επιμέρους στόχοι είναι οι μαθητές/-τριες να διερευνήσουν πώς παρουσιάζεται στα επιλεγμένα λογοτεχνικά κείμενα το ιστορικό γεγονός του 1922, σε συνάρτηση με την πρότερη κατάσταση και τα επακόλουθά του. Γνωρίζοντας μέσα από αποσπάσματα τα εν λόγω λογοτεχνικά έργα, επιδιώκεται να κατανοήσουν τη μετουσίωση του βιώματος σε μαρτυρία ή μυθοπλασία, και να αντιληφθούν τη σύνδεση μεταξύ της οπτικής γωνίας των ηρώων ή των συγγραφέων και του κοινωνικο-πολιτικού πλαισίου αναφοράς των κειμένων.

Εξέλιξη του προγράμματος: Μέσω καταιγισμού ιδεών οι μαθητές/-τριες αποτυπώνουν λεκτικά τι τους φέρνει στο νου το 1922. Με τη χρήση νέων τεχνολογιών (βίντεο, ηχητικά αποσπάσματα) αφυπνίζεται το ενδιαφέρον τους και τους δίνονται ερεθίσματα για

προβληματισμό πάνω στη σημασία, τις αιτίες και τις συνέπειες του ιστορικού γεγονότος. Αξιοποιώντας διδακτικές πρακτικές ομαδοσυνεργατικού τύπου, επεξεργάζονται βάσει δομημένων φύλλων εργασίας τις προτεινόμενες πηγές, εντοπίζουν τα βασικά σημεία (πληροφορίες για τα πρόσωπα, τον χώρο, τον χρόνο και το κοινωνικό πλαίσιο) και διακρίνουν τα συναισθήματα των ηρώων πριν από την καταστροφή του 1922, κατά τη διάρκεια της εξόδου και μετά την εγκατάσταση των προσφύγων. Εξετάζουν και αξιολογούν, υπό το πρίσμα προσωπικών τους γνώσεων και εμπειριών (π.χ. διηγήσεις παππούδων/γιαγιάδων για τις χαμένες πατρίδες), τις ιδέες, τις πράξεις και τους χαρακτήρες των έργων και διακρίνουν αξίες, αντιλήψεις και συναισθήματά τους. Συγκεντρώνουν υλικό που χρειάζονται για τον σχεδιασμό ομαδικών εργασιών με τη μορφή πολυτροπικών κειμένων που συνδυάζουν λόγο, εικόνα και ήχο (ηλεκτρονική επετειακή αφίσα).

Ενδεικτικά λογοτεχνικά κείμενα σε αποσπάσματα:

- Ηλία Βενέζη, «Αιολική γη» (1943), «Γαλήνη» (1939) [Η επιστροφή του Αντρέα]
- Κοσμά Πολίτη, «Στου Χατζηφράγκου» (1963) [Τα τσερκένια]
- Διδώς Σωτηρίου, «Οι νεκροί περιμένουν» (1959) [Ταξίδι χωρίς επιστροφή], «Ματωμένα Χώματα» (1962) [Όταν πρωτοκατέβηκα στη Σμύρνη]
- Έρνεστ Χέμινγουεϊ «Στην προκυμαία της Σμύρνης» (1930)

ΑΥΤΟΠΟΡΤΡΕΤΟ, ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ, SELFIE: Media, Λογοτεχνία και Τέχνη

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτρια: Μελίνα Σιδηροπούλου, Δημοσιογράφος- Συγγραφέας

Πολύ πριν τα social media και τα likes, καλλιτέχνες και συγγραφείς καταδύονταν στον εαυτό τους, έψαχναν μέσα τους για να βρουν θραύσματα αλήθειας ώστε να καταγράψουν την ανθρώπινη εμπειρία. Ο εαυτός τους ήταν η αφετηρία και η πρώτη τους πυξίδα για την Τέχνη και τη ζωή. Κορυφαίοι ζωγράφοι -όπως ο Ρέμπραντ, ο Πικάσο ή ο Λούσιαν Φρόντ-φωτογράφοι, περφόρμερ, αλλά και συγγραφείς συνομίλησαν γενναία με τον εαυτό τους προκειμένου να εξερευνήσουν τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος. Πόσο σχετίζεται η δική τους προσπάθεια με τα σύγχρονα selfies; Υπάρχει άραγε τρόπος να χρησιμοποιήσει κανείς τη δύναμη των social media για να αποτυπώσει πτυχές της προσωπικότητάς του/της επιστρατεύοντας σκέψεις, λόγια και εικόνες χωρίς να ακολουθήσει εύκολες οδούς;

Εξέλιξη του προγράμματος

- Προβολή εικόνων από έργα εικαστικών
- Ανάγνωση αποσπασμάτων από αυτοβιογραφίες
- Προβολή βίντεο από ταινίες- μεταφορές βιβλίων στην οθόνη
- Παραδείγματα λογαριασμών στα social media που κατορθώνουν να είναι δημιουργικά και παραδείγματα που κάνουν το εντελώς αντίθετο
- Δημιουργική άσκηση κατά τη διάρκεια της συνάντησης

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ να γνωρίσουν τα παιδιά δημιουργούς που έχουν εντάξει την αυτοπροσωπογραφία και την αυτοβιογραφία στο έργο του/ της
- ✓ να γνωρίσουν διαφορετικές προσεγγίσεις του αυτοπορτρέτου
- ✓ να κατανοήσουν τι σημαίνει εσωτερικός διάλογος, αυτογνωσία και δημιουργική έκθεση της εικόνας και του εαυτού μας

Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ...ΕΚ ΤΩΝ ΕΣΩ!

(Β' τάξη) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτρια: Ειρήνη Πάνου, Δρ. Βυζαντινολόγος

Με εφαλτήριο έργα που φιλοξενούνται στο Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη στο πλαίσιο της μόνιμης έκθεσης βυζαντινών εικόνων της συλλογής Αιμίλιου Βελιμέζη και Μαργαρίτη-Μακρή, δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να ανακαλύψουν ή και να επαναπροσδιορίσουν τη σχέση τους με τη θρησκευτική εικονογραφική τους παράδοση και να συνδιαλεχθούν μαζί της.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ να προβληματίσει τους μαθητές γύρω από ζητήματα που άπτονται της εκκλησιαστικής εικονογραφικής παράδοσης
- ✓ να φέρει στην επιφάνεια δομές στις οποίες αυτή στηρίζεται, οι οποίες δεν είναι εμφανείς στο «γυμνό» μάτι.

Η ενεργή συμμετοχή των μαθητών πραγματοποιείται μέσα από διαρκή δραστηριότητα, όπου η έμφαση στις λεπτομέρειες των έργων δίνουν έναυσμα για παρατήρηση και συζήτηση με τους μαθητές.

Δραστηριότητα: Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες των 10 ατόμων όπου σε κάθε ομάδα δίνεται μια βυζαντινή εικόνα σε μορφή κομματιών παζλ το οποίο καλούνται να ανασυνθέσουν. Η ανασύνθεση τροφοδοτεί τη διάταξη των λεπτομερειών στις εικόνες με σκοπό την κατανόηση των αρχών της βυζαντινής τέχνης.

Το πρόγραμμα ανασκευάζει δημιουργικά τη δυστυχώς ευρεία άποψη των μαθητών ότι η Χριστιανική τέχνη αποτελεί ένα κομμάτι του Ελληνικού πολιτισμού παρωχημένο για τα ενδιαφέροντά τους.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ, ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγητής: Χάρης Μαλαμίδης, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Αν γυρίσουμε πίσω στην Αθήνα, τον Πειραιά, τη Θεσσαλονίκη και άλλες επαρχιακές πόλεις της Ελλάδας των αρχών του 20ού αιώνα, θα δούμε βαγόνια τρένου, θέατρα αλλά και διάφορους δημόσιους χώρους να έχουν διαμορφωθεί σε προσωρινά καταλύματα προσφύγων.

Σε φωτογραφικό υλικό που καταγράφει εκείνη την περίοδο, είναι εντυπωσιακό να δει κανείς πώς παράγκες και παραγκουπόλεις ξεφυτρώνουν σιγά σιγά και με τον καιρό δίνουν τη θέση τους στις προσφυγικές συνοικίες. Περίπου την ίδια εποχή, αλλά και σε μεταγενέστερες περιόδους έχουμε ακούσει ιστορίες Ελλήνων οι οποίοι μεταναστεύουν μαζικά από τα διάφορα λιμάνια της χώρας προς υπερατλαντικούς και άλλους προορισμούς.

Αν μετακινηθούμε τώρα σε μια πιο κοντινή μας περίοδο, στις αρχές της δεκαετίας του '90, θα δούμε ότι η Ελλάδα αρχίζει να αποτελεί ξανά προορισμό για μετανάστες, αρχικά από χώρες της νοτιοανατολικής αλλά και κεντροανατολικής Ευρώπης, έπειτα από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και πιο πρόσφατα χώρες της νοτιοανατολικής Ασίας, της Μέσης Ανατολής και της Υποσαχάριας Αφρικής. Στα τέλη του '90 και στις αρχές του 2000, κάνουν την εμφάνισή τους αυτοσχέδιοι καταυλισμοί προσφύγων σε πόλεις λιμάνια της Ελλάδας, όπως και όλης της Ευρώπης. Χιλιάδες πρόσφυγες βρίσκουν καταφύγιο στη «ζούγκλα» του Καλέ στη Γαλλία, αλλά και στους καταυλισμούς της Πάτρας και της Ηγουμενίτσας στη χώρα μας.

Όλες οι παραπάνω ιστορίες μάς δείχνουν ότι αυτό που σήμερα αντιμετωπίζουμε ως προσφυγική κρίση στην Ευρώπη και την Ελλάδα, δεν είναι κάτι το πρωτόγνωρο ούτε κάτι το αναπάντεχο. Όλες οι παραπάνω ιστορίες μάς δείχνουν επίσης, ότι η μεταναστευτική κίνηση στην Ελλάδα δεν ήταν και δεν είναι μόνο εισερχόμενη.

Η μετανάστευση Ελλήνων προς διάφορους μακρινούς ή και κοντινούς προορισμούς, για οικονομικούς και άλλους λόγους, όπως η μετανάστευση από τα χωριά στις πόλεις, συνθέτουν τόσο την ιστορία όσο και το σήμερα των ελληνικών πόλεων και της υπαίθρου. Το πρόγραμμα θα εξετάσει πώς οι διάφορες ιστορίες εκτοπισμού, μετακίνησης και εγκατάστασης διαμορφώνουν τις πόλεις, τα χωριά, τις γειτονιές και τη ζωή μας.

Εξέλιξη του προγράμματος: Μέσα από οπτικοακουστικό υλικό γίνεται παρουσίαση των διαφόρων περιόδων μετανάστευσης που πραγματεύεται το πρόγραμμα. Οι μαθητές εξοικειώνονται με τα διάφορα θεωρητικά ζητήματα που εγείρει η μεταναστευτική

κινητικότητα, μέσα από μια διαδραστική διαδικασία. Στη συνέχεια χωρίζονται σε ομάδες και αναστοχάζονται πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα. Στο τέλος οι μαθητές συζητούν όλοι μαζί αυτά που προέκυψαν από τις ομάδες εργασίας.

Στόχοι του προγράμματος είναι οι μαθητές:

- ✓ να γνωρίσουν τις διάφορες περιόδους μετανάστευσης προς και από την Ελλάδα, καθώς και εσωτερικά σε αυτήν. Με αυτό τον τρόπο να αποτελέσει το πρόγραμμα αφορμή να σκεφτούμε το σήμερα και να διακρίνουμε την ιστορικότητα του φαινομένου της μετακίνησης και της μετανάστευσης
- ✓ να διακρίνουν σε τι βαθμό οι διάφορες πόλεις χωριά και τόποι που ζούμε έχουν διαμορφωθεί μέσα από τη μεταναστευτική κινητικότητα
- ✓ να αναστοχαστούν πάνω στις έννοιες του "ξένου", του πρόσφυγα και του μετανάστη και να εξοικειωθούν με το πώς αλλάζει το περιεχόμενό τους ανάλογα με την περίοδο
- ✓ να έρθουν σε επαφή με την έμφυλη διάσταση της μετανάστευσης
- ✓ να εξοικειωθούν οι μαθητές με τα πολλά και διαφορετικά επιστημονικά πεδία που έχουν σαν αντικείμενο την μετανάστευση

Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ, Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΤΟΥΡΚΙΑ- ΤΟ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΤΑ: ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγητής: Αντώνης Δεριζιώτης, Λέκτορας Τουρκικής πολιτικής ιστορίας και εξωτερικής πολιτικής, Τμήμα Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών, ΕΚΠΑ

Σκοπός του προγράμματος: Η περίοδος του ελληνοτουρκικού πολέμου 1919-1922 επηρέασε δραματικά την Ελλάδα και την Τουρκία, αλλάζοντας ριζικά την πρώτη μετά την καταστροφική κατάρρευση του αφηγήματος της Μεγάλης Ιδέας και την απορρόφηση πάνω από 1.100.000 προσφύγων, και παράλληλα επανιδρύοντας τη δεύτερη υπό τη μορφή εθνικού κράτους, καταργώντας την αυτοκρατορική της ταυτότητα. Σκοπός του προγράμματος είναι να γνωρίσουν οι μαθητές το ιστορικό πλαίσιο της περιόδου, να έρθουν σε επαφή με τις πραγματικές διαστάσεις μιας δραματικής σελίδας της ιστορίας της νεότερης Ελλάδας και να βρουν τις απαντήσεις στα βασικά ερωτήματα που κυριαρχούν σχετικά με την περίοδο πριν και μετά το 1922.

«Μικρασιατική Καταστροφή» και «Εθνοαπελευθερωτικός Πόλεμος»

- Γιατί ερμηνεύεται με τόσο αντίθετους τρόπους στις δύο χώρες το ίδιο γεγονός;
- Ποιες είναι οι αιτίες και ποια τα γεγονότα που προηγήθηκαν και οδήγησαν στην σύγκρουση της Ελλάδας με την παραπαίουσα Οθωμανική Αυτοκρατορία, οδηγώντας την μία σε καταστροφή και την άλλη σε αναγέννηση;
- Πώς οδηγούνται οι διμερείς σχέσεις μετά το 1922, στην εξομάλυνση και στο Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας του 1930;

Κατά την ανάπτυξη του προγράμματος και για να συνοδεύεται η πληροφορία και η συζήτηση, θα χρησιμοποιηθούν οπτικοακουστικά μέσα: Διαφάνειες, φωτογραφικό υλικό, προβολή αποσπασμάτων βίντεο.

Λ Α Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α – Κ Ο Ι Ν Ω Ν Ι Κ Η Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α

Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ: ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΜΝΗΜΗ ΣΤΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΕΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Κυριακή Παπαθανασοπούλου, Δρ. Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Ερευνήτρια στο Κέντρο Έρευνας Νεότερης Ιστορίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (KENI)

Σκοπός του προγράμματος είναι η κατανόηση και η εξοικείωση των μαθητών με διάφορα θεωρητικά ζητήματα που εγείρει το προσφυγικό φαινόμενο με αφορμή τη συμπλήρωση των 100 χρόνων από την Μικρασιατική Καταστροφή.

- Ο αναστοχασμός πάνω σε θέματα πληθυσμιακών μετακινήσεων και βίαιων εκτοπισμών, εφόσον τοποθετηθούν μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της συγκρότησης ομοιογενών εθνικών κρατών.
- Η κατανόηση των συνεπειών του πολέμου και η διαπραγμάτευση με το τραύμα του ξεριζωμού και τις συνέπειες της προσφυγιάς τόσο στους εκτοπισμένους, όσο και στην χώρα υποδοχής.
- Η γνώση για το βαθμό κινητοποίησης της διεθνούς κοινότητας και των κρατικών πολιτικών της χώρας υποδοχής, για την προστασία του «ξένου» που βρίσκεται σε ανάγκη.
- Η εξέταση της πολυεπίπεδης διαδικασίας της ένταξης ομάδων ανθρώπων με ποικίλα χαρακτηριστικά
- Η κατανόηση των κοινωνικών και πολιτισμικών συνεπειών της ενσωμάτωσης στην ελληνική κοινωνία
- Η ανάδειξη της αυτενέργειας των προσφύγων στη διαδικασία της ένταξής τους. Η κατανόηση δηλαδή της προσπάθειας των ίδιων των προσφύγων υπερβαίνοντας περιορισμούς και αξιοποιώντας ευκαιρίες να ενταχθούν ως ισότιμοι πολίτες στο νέο τόπο εγκατάστασης.
- Η αναζήτηση διαδικασιών συγκρότησης της προσφυγικής ταυτότητας και μνήμης.

Η αποκατάσταση και η ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία ήταν μια σύνθετη διαδικασία στην οποία μεσολάβησαν και αλληλεπίδρασαν διαφορετικοί παράγοντες, το κράτος, οι διεθνείς φορείς και οι ίδιοι οι πρόσφυγες με τους συλλόγους τους. Οι προσφυγικές γειτονιές ενδύθηκαν την ανάμνηση του μικρασιατικού παρελθόντος και έτσι κατάφεραν να οικειοποιηθούν το άγνωστο περιβάλλον. Η μικρασιατική ταυτότητα όχι μόνο εντάχθηκε

στην ελληνική, αλλά εμπλούτισε το περιεχόμενό της. Οι πρόσφυγες με τη διάθεσή και την ελπίδα τους να στεριώσουν στη νέα τους πατρίδα συνέβαλαν στην πρόοδο και τη διαμόρφωση της ελληνικής κοινωνίας του Μεσοπολέμου.

Μέθοδοι /Εργαλεία

Η υποδοχή των Μικρασιατών προσφύγων και η διαδικασία ένταξής τους στην ελληνική κοινωνία του Μεσοπολέμου θα γίνει μέσα από την αξιοποίηση διαφορετικών ειδών ιστορικών πηγών και πολυτροπικών κειμένων, όπως τα πιστοποιητικά προσφυγικής ιδιότητας, οι ταυτότητες των προσφύγων, επίσημα έγγραφα του κράτους και της Επιτροπής Αποκατάστασης των Προσφύγων (ΕΑΠ), άρθρα εφημερίδων, καταστατικά προσφυγικών συλλόγων, σφραγίδες, οδωνύμια, χάρτες και στατιστικές μελέτες, οπτικοακουστικό υλικό, φωτογραφίες, ολιγόλεπτα ντοκιμαντέρ, στίχους τραγουδιών και προφορικές μαρτυρίες. Θα χρησιμοποιηθεί υλικό από το Γενικά Αρχεία του Κράτους, το Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας, το ΕΛΙΑ, το αρχείο του Μικρασιατικού Συλλόγου «Ανατολή» και τα ψηφιακά αποθετήρια του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών και του ερευνητικού προγράμματος *Πρόσφυγες: η υποδοχή τους στην Ελλάδα (1821-1989). Έρευνα – τεκμηρίωση – διάχυση* που υλοποιήθηκε από το Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, το Κέντρο Έρευνας Νεότερης Ιστορίας στο Πάντειο και το Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.

Εξέλιξη του προγράμματος

Αρχικά θα γίνει μια συνοπτική παρουσίαση του προσφυγικού φαινομένου κατά τον 20ό αιώνα με αποκορύφωμα την ανταλλαγή πληθυσμών σύμφωνα με τη συνθήκη της Λοζάνης (1923). Οι βίαιοι εκτοπισμοί και οι προσφυγικές ροές θα ενταχθούν στο πλαίσιο των συγκρουόμενων αλυτρωτισμών και στην προσπάθειά των εθνικών κρατών να καταστήσουν πιο ομοιογενή τον πληθυσμό τους. Θα χρησιμοποιηθούν οπτικοακουστικά μέσα, ολιγόλεπτα ντοκιμαντέρ, φωτογραφίες και χάρτες ώστε να δουν οι μαθητές τον τόπο προέλευσης και το πολυεθνικό περιβάλλον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από το οποίο προέρχονταν οι πρόσφυγες. Θα παρουσιαστούν αριθμητικά δεδομένα των προσφύγων σε σχέση με τον γηγενή πληθυσμό και φωτογραφίες των προσφυγικών καταυλισμών, η κατάληψη ελεύθερων και δημόσιων χώρων στις πόλεις ώστε να γίνει αντιληπτή η έννοια του «προσφυγικού σοκ».

Μέσα από το διαδραστικό παιχνίδι θα διαβαστούν άρθρα εφημερίδων και προφορικές μαρτυρίες των ίδιων των προσφύγων για τις συνθήκες του ταξιδιού και την παραμονή στους καταυλισμούς. Έπειτα θα παρουσιαστούν φωτογραφίες, ολιγόλεπτο ντοκιμαντέρ και χάρτες των προσφυγικών συνοικισμών – των νέων πόλεων που δημιουργήθηκαν από την αγροτική και αστική αποκατάσταση. Στη συνέχεια οι μαθητές θα χωριστούν σε 3 ομάδες εργασίας ώστε να συμμετέχουν οι ίδιοι στην διαδικασία της ιστορικής έρευνας. Οι ομάδες θα χωριστούν με βάση τις παρακάτω θεματικές ενότητες:

Α) Πολιτικές του κράτους και των διεθνών φορέων για την αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος. Β) Υποδοχή των προσφύγων, πρόσληψη του «άλλου», προβλήματα αποκατάστασης και ανταγωνιστικές σχέσεις μεταξύ γηγενών και προσφύγων σε κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο. Γ) Αυτοργάνωση των προσφύγων, μνήμη «χαμένων πατρίδων» και καθημερινότητα στους προσφυγικούς συνοικισμούς. Η προσέγγιση κάθε θεματικής ενότητας θα γίνει με τα αντίστοιχα εργαλεία και μέσα.

Στο τέλος θα συζητήσουν όλοι/όλες μαζί αυτά που προέκυψαν από τις ομάδες εργασίας και θα αναστοχαστούν πάνω στα αποτελέσματα της ενσωμάτωσης των μικρασιατών προσφύγων στην ελληνική κοινωνία σε κοινωνικό – οικονομικό και πολιτισμικό επίπεδο και στη μικρασιατική μνήμη.

Στόχοι του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι οι μαθητές:

- να κατανοήσουν το προσφυγικό φαινόμενο και να το εντάξουν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και να αντιληφθούν την ιστορικότητα και την πολυπρισματικότητα του φαινομένου
- να αναστοχαστούν πάνω στις ταυτότητες και την έννοια του «άλλου», του πρόσφυγα, του μικρασιατη, του Πόντιου
- να καταπολεμηθούν φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας και να αποκτήσουν ανοικτότητα στην πολιτισμική ετερότητα και στις αξίες των άλλων
- να ενισχύσουν τις δημοκρατικές αρχές και τις αξίες τους
- να κανανοήσουν τη συμβολή των προσφύγων και της μεταναστευτικής κινητικότητας στην εξέλιξη και την πρόοδο των πόλεων
- να αναπτύξουν την κριτική τους ικανότητα και να εξοικειωθούν με τα εργαλεία της κοινωνικής και πολιτισμικής ιστορίας και της «ιστορίας από τα κάτω» των απλών καθημερινών ανθρώπων
- να αποκτήσουν ιστορική ενσυναίσθηση, δηλαδή να κατανοήσουν τα συναισθήματα, τις στάσεις και τις συμπεριφορές των ανθρώπων μέσα στο συγκεκριμένο κοινωνικό –ιστορικό πλαίσιο
- να καλλιεργήσουν ιστορική συνείδηση και ιστορική κουλτούρα προκειμένου να σκεφτούν τη σχέση του παρόντος με το παρελθόν και τις προσδοκίες του μέλλοντος

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Ι Κ Α

ΜΠΟΡΟΥΝ ΟΙ ΜΗΧΑΝΕΣ ΝΑ ΣΚΕΦΤΟΝΤΑΙ;

Τα Μαθηματικά και η σχέση τους με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγητής: Ηρακλής Βογιατζής, Υποψήφιος Διδάκτωρ Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Επιστημών

Παραφράζοντας τον Γαλιλαίο μπορούμε να πούμε ότι το “βιβλίο” των ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι γραμμένο στη γλώσσα των μαθηματικών. Η ίδια η λέξη “υπολογιστής” φανερώνει τη βασική του ικανότητα της μηχανής, δηλαδή να υπολογίζει. Μια σειρά από κλάδους των μαθηματικών χρησιμοποιούνται στην επιστήμη των υπολογιστών: τα γραφικά είναι αναπαραστάσεις συναρτήσεων, τα δίκτυα βασίζονται στις πιθανότητες, οι ψηφιακές τηλεπικοινωνίες στη μαθηματική ανάλυση. Η ιστορία των υπολογιστών ξεκινά από τους λογαριθμικούς κανόνες, συνεχίζει με την Pascaline, το πρώτο κομπιουτεράκι και την Αναλυτική Μηχανή του Τσαρλς Μπάμπατζ, καταλήγοντας στο αφηρημένο σχέδιο στο οποίο στηρίζονται όλοι οι σύγχρονοι υπολογιστές: τη Μηχανή Τούρινγκ. Η επίλυση προβλημάτων από υπολογιστές απαιτεί τη μετεγγραφή των πρώτων σε μαθηματική γλώσσα, ώστε να μπορούν να επιλυθούν από αλγορίθμους. Οι υπολογιστές σήμερα μπορούν να λύσουν πολλά σύνθετα προβλήματα, οι αυξημένες ικανότητες τους τονίζουν τη σημασία του ερωτήματος που έθεσε ο πατέρας της πληροφορικής Άλαν Τούρινγκ πριν 70 χρόνια: Μπορούν οι μηχανές να σκέφτονται;

Εξέλιξη του προγράμματος

- Σύντομη ιστορία του υπολογισμού: από τους λογαριθμικούς κανόνες στον ENIAC
- Ιστορικές αφηγήσεις
- Κάνοντας τα προβλήματα αριθμούς: Εικόνα-Δίκτυα-Αποθήκευση, ο ρόλος των μαθηματικών
- Πώς δουλεύει ένας υπολογιστής; Ένας απλός τρόπος να καταλάβουμε τι κάνει μια μηχανή Τούρινγκ
- Η βαθιά σχέση μαθηματικών πληροφορικής και η έννοια της διεπιστημονικότητας
- Προβολή υλικού - συζήτηση

Σκοπός του προγράμματος είναι οι μαθητές να αναψηλαφήσουν τους ισχυρούς δεσμούς της επιστήμης των υπολογιστών με αυτήν των μαθηματικών. Να κατανοήσουν πως οι «έξυπνες» μηχανές, από το κινητό τηλέφωνο έως το ψυγείο του σπιτιού μας χρησιμοποιούν μαθηματικές μεθόδους και τεχνικές και να εξοικειωθούν με κάποια απλά παραδείγματα. Οι εκπαιδευόμενοι θα έρθουν σε επαφή με βασικές έννοιες επίλυσης προβλημάτων όπως οι αλγόριθμοι και τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί και σκέφτεται ένας υπολογιστής: η μηχανή Τούρινγκ

ΧΗΜΕΙΑ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΧΗΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(Α΄ & Γ΄ τάξεις) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Ευδοκία Πατσιλινάκου, Χημικός, Phd

«Οι βιογραφίες και ιστορίες για τα χημικά στοιχεία» είναι ένα διδακτικό σενάριο με θέμα τον Περιοδικό Πίνακα. Το κάθε χημικό στοιχείο έχει το δικό του «κουτί», που μέσα σε αυτό κρύβεται ο βίος και η ιστορία του. Τα κουτιά είναι από χαρτόνι και είναι τοποθετημένα σε έναν μεγάλο ξύλινο και τρισδιάστατο Περιοδικό Πίνακα. Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να εξερευνήσουν, και να παίξουν διάφορα παιχνίδια με κάρτες, με μοριακά μοντέλα ή και να πειραματιστούν στο εργαστήριο με μερικά χημικά στοιχεία, αυτοπροσώπως! Συνειδητοποιούν ότι όλα είναι τακτοποιημένα σε συγκεκριμένες θέσεις, που εξαρτώνται από την ταυτότητα των χημικών στοιχείων, δηλαδή από τον ατομικό τους αριθμό. Τίποτα δεν είναι τυχαίο στον Πίνακα αυτόν όπως δεν είναι τίποτα τυχαίο στην Επιστήμη αλλά και στη λειτουργία της Ζωής.

Η ταξινόμηση είναι η πρώτη πράξη που πρέπει να ολοκληρωθεί προτού αρχίσει μία επιστημονική μελέτη. Εκτός από το πρακτικό και ίσως πεζό τμήμα της διδασκαλίας που είναι η στεγνή μετάδοση πληροφοριών, με αυτή τη διδακτική μέθοδο έχουμε ως στόχους τη μετάγγιση γνώσεων που είναι θεμελιώδεις όχι μόνο για τη Χημεία αλλά και για την ανάδειξη της αξίας που έχει η οργάνωση και η συνεργασία, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα μικρό λιθαράκι – θεμέλιο για τη σωστή διαχείριση του βίου των πολιτών του μέλλοντος, που είναι οι μαθητές μας. Το περιεχόμενο του κάθε κουτιού, που αφορά στο κάθε ένα χημικό στοιχείο έχει κάρτες με πληροφορίες, εικόνες ή φωτογραφίες, μοριακά μοντέλα των πιο διάσημων ενώσεων του στοιχείου και πολλά άλλα. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να προτείνουν ιδέες ή να δημιουργήσουν δικό τους υλικό περιεχόμενο για όποια κουτιά θέλουν ή για όποια χημικά στοιχεία έχουν υιοθετήσει.

Η αλληλεπίδραση μεταξύ χημικών στοιχείων για τη δημιουργία χημικών δεσμών, έχει άμεση σχέση με τη θέση στην οποία είναι τοποθετημένα στον Περιοδικό Πίνακα, η οποία είναι συγκεκριμένη και εξαρτάται από τον χαρακτήρα τους. Με βάση τις χημικές τους ιδιότητες, οι οποίες οφείλονται πρωτίστως στον ατομικό τους αριθμό που καθορίζει και όλη τη συμπεριφορά του στοιχείου, αλλά και με βάση τις φυσικές τους ιδιότητες, έχει δημιουργηθεί ένας απέραντος τετραπέρατος κόσμος, του οποίου μερικά θαυμαστά και μαγικά έχουμε το προνόμιο ως δάσκαλοι, να παρουσιάζουμε αλλά και να ανακαλύπτουμε όταν αλληλεπιδρούμε με τους μαθητές μας.

Είναι μία διδακτική πρόταση, για την παρουσίαση του Περιοδικού Πίνακα, με μία προσέγγιση, η οποία βασίζεται στην επικοινωνία μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικού και έχει ως στόχο, οι μαθητές να ανακαλύψουν τον θαυμαστό κόσμο των χημικών στοιχείων, ανταλλάσσοντας απόψεις και διασκεδάζοντας. Χρησιμοποιούνται κάρτες με διάφορες κατηγορίες γνώσεων, καθώς και πολύ απλά πειράματα, που αφορούν στην ταυτότητα του κάθε χημικού στοιχείου.

Εφαρμογή

Το κάθε χημικό στοιχείο έχει το δικό του «κουτί», που μέσα σε αυτό κρύβεται ο βίος και η ιστορία του. Τα κουτιά είναι από χαρτόνι και τοποθετούνται σε έναν μεγάλο ξύλινο και τρισδιάστατο Περιοδικό Πίνακα.

Μέσα στα ξύλινα κελιά, το καθένα από τα οποία αποτελεί την «κατοικία» ενός χημικού στοιχείου, τοποθετούνται αντίστοιχα κουτιά, ένα για κάθε κελί. Το κάθε κουτί έχει ως ετικέτα το σύμβολο του χημικού στοιχείου και περιέχει κάρτες. Η κάθε κάρτα αποτελεί μία διδακτική υπόδειξη και οι περισσότερες κάρτες ερωτήσεων έχουν και επιπλέον πληροφορίες ή προεκτάσεις του υπό εξέταση θέματος. Οι κάρτες χωρίζονται σε κατηγορίες, ανάλογα με το γνωστικό επίπεδο των μαθητών. Το περιεχόμενο του κάθε κουτιού αλλάζει ανάλογα με τη διδασκαλία και επιπλέον οι μαθητές μπορούν να φτιάξουν το δικό τους «μαγικό κουτί» για τα χημικά στοιχεία που έχουν υιοθετήσει.

Εκτός από τα κουτιά που τοποθετούνται σε κάθε ξύλινο κελί του Περιοδικού Πίνακα, υπάρχουν και κουτιά σε αρκετά μεγαλύτερο μέγεθος, που περιέχουν κάρτες με διάφορα γενικά αλλά και ειδικά θέματα που αφορούν στον Περιοδικό Πίνακα. Μερικά από τα θέματα είναι:

- ✓ Η ιστορία του Περιοδικού Πίνακα.
- ✓ Κανόνες που διέπουν την ταξινόμηση των χημικών στοιχείων σε ομάδες.
- ✓ Νόμος της περιοδικότητας και πώς μεταβάλλονται οι φυσικές και οι χημικές ιδιότητες με βάση αυτόν τον νόμο.
- ✓ Χαρακτηριστικά της κάθε ομάδας και περιόδου του Περιοδικού Πίνακα.
- ✓ Εικόνες από παλαιότερα χημικά σύμβολα και παλαιότερους Περιοδικούς Πίνακες.

Η διδασκαλία με αυτή τη μέθοδο δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να ανακαλύψουν με διασκεδαστικό αλλά και με ευρηματικό τρόπο τα χημικά στοιχεία, την αξία τους για τη ζωή μας, τη χημεία τους και τις ιδιότητές τους. Επίσης μαθαίνουν τη μέγιστη σημασία της ταξινόμησης και των κριτηρίων που χαρακτηρίζουν κάθε ταξινόμηση.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΙΑ ΣΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ

(Β' τάξη) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Ευδοκία Πατσιλινάκου, Χημικός, Phd

Γίνεται σύντομη παρουσίαση της διαδικασίας παραγωγής ελαιολάδου (συλλογή – παραλαβή – αποφύλλωση – πλύσιμο – σύνθλιψη – μάλαξη ελαιοκάρπου, διαχωρισμός μίγματος ελαιοζύμης και καθαρισμός ελαιολάδου)

και η σχέση που έχει ο τρόπος παραγωγής με την ποιότητα του ελαιολάδου και των ειδών του, που κυκλοφορούν στο εμπόριο.

Οξύτητα ελαιολάδου

Η οξύτητα ελαιολάδου αποτελεί βασικό παράγοντα της ποιότητας του ελαιολάδου. Η οξύτητα του ελαιολάδου εκφράζεται ως ο αριθμός των γραμμαρίων ελεύθερων λιπαρών οξέων εκφρασμένα ως ελαϊκό οξύ σε 100 g ελαιολάδου. Η παρουσία ελευθέρων λιπαρών

οξέων στο ελαιόλαδο μειώνει την ποιότητά του. Τα ελεύθερα λιπαρά οξέα σχηματίζονται με αντιδράσεις λιπόλυσης, δηλαδή αντιδράσεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα σε λιπαρό περιβάλλον και οι οποίες ευνοούνται από την παρουσία νερού.

Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να δουν πώς υπολογίζεται η οξύτητα του ελαιολάδου με τη μέθοδο της τιτλοδότησης – ογκομέτρησης.

Φθορισμομετρική ανάλυση ελαιολάδου

Σε αυτό το πείραμα χρησιμοποιούνται δύο LASER, το ένα εκπέμπει φως στα 532 nm (πράσινη ακτινοβολία) και το άλλο εκπέμπει φως στα 405 nm (ιώδης ακτινοβολία). Όταν η πράσινη ή η ιώδης ακτινοβολία επιδρά σε δείγματα βρώσιμων ελαίων, προκαλεί φθορισμό σε διάφορα μήκη κύματος ανάλογα με τη σύσταση του ελαίου. Το extra παρθένο ελαιόλαδο περιέχει τις χρωστικές ουσίες α-χλωροφύλλη και β-χλωροφύλλη, που απορροφούν το πράσινο φως και φθορίζουν εκπέμποντας κόκκινο φως (στα 650-700 nm). Σε αυτές τις χρωστικές ουσίες οφείλεται το χαρακτηριστικό πράσινο χρώμα του ελαιολάδου. Με τις διάφορες επεξεργασίες (π.χ. θερμική επεξεργασία) ή με την επίδραση ορατού φωτός (π.χ. όταν το ελαιόλαδο αποθηκεύεται σε διαφανείς φιάλες) η χλωροφύλλη καταστρέφεται με αποτέλεσμα το αντίστοιχο δείγμα να μη φθορίζει στο κόκκινο, αλλά σε άλλα μήκη κύματος. Με τη μέθοδο αυτή διαπιστώνεται άμεσα και εύκολα η ποιότητα του ελαιολάδου. Εκτός από την ανίχνευση της χλωροφύλλης στο extra παρθένο ελαιόλαδο, ανιχνεύουμε τη χρωστική αυτή και σε δείγμα που πήραμε με απομόνωση χλωροφύλλης από φύλλα σπανακιού.

Εφαρμογή - Πειράματα

Τιτλοδότηση ελαιολάδου (μέτρηση οξύτητας)

Απομόνωση Χλωροφύλλης

Φθορισμομετρική ανάλυση ελαιολάδου (έλεγχος της ποιότητας ελαιολάδου)

Β Ι Ο Λ Ο Γ Ι Α

ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ... ΚΑΜΩΜΑΤΑ: Όταν το DNA ...μιλάει

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτρια: Ελένη Κόνιαρη, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Μοριακή Βιολόγος

Η βασική μονάδα κληρονομικότητας, το DNA, περιέχει και μεταβιβάζει πληροφορίες από τη μια γενιά στην άλλη προσδιορίζοντας μας γενετικά. Το DNA είναι ταυτόχρονα μοναδικό για το κάθε άτομο και αποτελεί με αυτή την έννοια την ταυτότητα τού κάθε ανθρώπου. Παρ' όλα αυτά, τα άτομα ενός πληθυσμού χαρακτηρίζονται και από ποικιλομορφία. Το γενετικό υλικό μπορεί να υποστεί αλλαγές με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Αυτές οι αλλαγές, που ονομάζονται μεταλλάξεις, συμβάλλουν στη δημιουργία γενετικής ποικιλότητας αλλά ευθύνονται και για πολλές κληρονομικές ασθένειες. Στο πρόγραμμα θα μελετηθούν η δομή του γενετικού υλικού, τα χαρακτηριστικά του γενετικού κώδικα, η

κυτταρική διαίρεση και ο τρόπος κληρονομικότητας, καθώς και πώς δημιουργούνται οι μεταλλάξεις και σε τί επηρεάζουν τους οργανισμούς.

Εξέλιξη του προγράμματος: Μέσω διαδραστικής αφήγησης με τη χρήση εποπτικού υλικού θα επιτευχθεί μια πρώτη επαφή των μαθητών με τη Γενετική, ενώ η παρατήρηση με μικροσκόπιο θα προκαλέσει την ερευνητική τους διάθεση και συμμετοχή στη διαδικασία μάθησης των στοιχείων της Γενετικής. Θα πραγματοποιηθούν ασκήσεις με διαγράμματα αλλά και εργασίες τόσο ομαδικές όσο και ατομικές με θέματα την κληρονομικότητα, τις κληρονομικές ασθένειες και την ταξινόμηση οργανισμών ανάλογα με τον τρόπο κληρονομικότητας. Το πρόγραμμα θα συνεχιστεί με έντονη πειραματική δραστηριότητα, αφού οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν σε πραγματικό χρόνο απομόνωση DNA από δείγμα, με το ειδικό extraction kit (από το εργαστήριο). Σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος θα συμπληρώνουν ένα φύλλο εργασίας, το οποίο θα λειτουργεί ως χάρτης της δικής τους γενετικής ιστορίας.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Θα αναλυθούν βασικές έννοιες της Γενετικής μέσα από διαδραστικές εκθέσεις.
- ✓ Θα γίνει κατανοητός ο τρόπος απομόνωσης γενετικού υλικού μέσα από πραγματικούς πειραματισμούς και θα αναπτυχθεί η συνδυαστική σκέψη μέσα από τη σύνδεση της κληρονομικότητας και των ασθενειών με την πραγματική ζωή και αυτό που ενδεχομένως ζουν οι ίδιοι οι μαθητές στην καθημερινότητά τους.

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ - ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ - ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

ΑΣ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΡΟΜΠΟΤ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ!

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90'

Εισηγητές: Δρ. Θαρρενός Μπράτισης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
Δημήτρης Ζιούζιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ Ρομποτικής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Η επιστήμη της πληροφορικής και της ρομποτικής αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης κοινωνίας. Ολοένα και περισσότεροι αυτοματισμοί και ρομποτικά συστήματα χρησιμοποιούνται από τους ανθρώπους σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής, από την καθημερινότητα μέχρι και την εργασία. Οι νέοι άνθρωποι βρίσκουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην ανάπτυξη τέτοιων συστημάτων τα οποία αυξάνουν την ποιότητα ζωής τους.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αναφέρεται στην επαφή των μαθητών με ρομποτικά συστήματα νέας γενιάς, ώστε να βιώσουν τον τρόπο με τον οποίο προγραμματίζονται και μπορούν να αξιοποιηθούν. Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η επικοινωνία ανθρώπου-ρομπότ αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα σημεία στη ρομποτική επιστήμη και δίνει μια διαφορετική οπτική ανάπτυξης αυτών των συστημάτων. Προκειμένου οι νέοι να βλέπουν

τα ρομπότ ως ένα σύγχρονο εργαλείο είναι απαραίτητο να έρθουν κοντά στην ανάλυση τέτοιων συστημάτων αιχμής.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Πραγματοποιείται μια σύντομη αναφορά σχετικά με τον τρόπο που επικοινωνεί το ρομπότ με τον άνθρωπο
- Πραγματοποιείται επίδειξη προγραμματισμού των ρομπότ (θα αξιοποιηθούν κυρίως ένα ρομπότ ειδικά σχεδιασμένο από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και το ανθρωποειδές NAO)
- Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και τους δίνονται διαφορετικά σενάρια, με βάση τα οποία καλούνται να προγραμματίσουν τα ρομπότ
- Οι ομάδες θα πρέπει να συσχεφθούν και να προτείνουν την βέλτιστη λύση με την βοήθεια των εκπαιδευτικών
- Η κάθε ομάδα παρουσιάζει τη δική της λύση

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με τα ρομπότ
- ✓ Να αντιληφθούν οι μαθητές τον τρόπο με τον οποίο προγραμματίζεται ένα ρομπότ
- ✓ Να αναπτυχθεί η κριτική σκέψη και η ευρηματικότητα των μαθητών
- ✓ Να αναπτυχθεί η συνεργασία μεταξύ των μαθητών
- ✓ Να γνωρίσουν τα παιδιά σύγχρονες και καινοτόμες ρομποτικές συσκευές και να εξοικειωθούν με τον προγραμματισμό τους

ΤΟ ΑΧΑΝΕΣ ΚΥΒΕΡΝΟΣΥΜΠΑΝ: ΚΙΝΔΥΝΟΙ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Σχεδιασμός – Εισηγητές: Εξειδικευμένα στελέχη, Αξιωματικοί Ειδικών Καθηκόντων Πληροφορικής και Υγειονομικού, Ψυχολόγοι της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

Η μεγάλη ανάπτυξη του τομέα της πληροφορικής και η αυξημένη συμμετοχή των πολιτών στη νέα εποχή της Κοινωνίας της Πληροφορίας, επέφεραν σημαντικά τεχνολογικά επιτεύγματα και εξυπηρετήσεις στην κοινωνία, που αφενός διευκολύνουν την καθημερινότητα, αφετέρου δημιουργούν πεδίο κατάλληλο και για την εμφάνιση μορφών εγκληματικής δραστηριότητας με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Ειδικά στην εποχή που διανύουμε, η πανδημία του COVID-19 και η ανάγκη για την απρόσκοπτη συνέχιση της λειτουργίας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, επιτάχυνε τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους προκειμένου να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα αξιοποιώντας τεχνολογίες απομακρυσμένης πρόσβασης. Στον εκπαιδευτικό τομέα εφαρμόστηκε η τηλεεκπαίδευση αξιοποιώντας τις ώριμες τεχνολογίες ομαδικών

τηλεδιασκέψεων και διαμοιρασμού υλικού, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έτσι ακόμη και παιδιά κάθε ηλικίας, ξεκινώντας από 4 ετών, συμμετέχουν σε πολλές από αυτές τις δραστηριότητες «συνδεδεμένα ψηφιακά».

Επομένως, καθίσταται σαφής η ανάγκη για εκπαίδευση των πολιτών στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών και της ασφαλούς χρήσης αυτών και ενσωμάτωση αυτής στην εκπαιδευτική διαδικασία, από τις πρώτες κιόλας βαθμίδες.

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχει δια της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη, έχοντας ως στόχο την **ενημέρωση μαθητών, γονέων, εκπαιδευτικών**, για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες, τις διαδικτυακές αγορές, τα φαινόμενα διαδικτυακής βίας, τους κινδύνους που ελλοχεύουν στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, κ.ά. γιατί Με την εξέλιξη της τεχνολογίας προκύπτουν καθημερινά νέες μορφές κυβερνοεγκλήματος.

Μέσα από την **προβολή επικαιροποιημένου διαδραστικού υλικού**, το οποίο συνοδεύεται από σύγχρονο οπτικοακουστικό υλικό, και μέσα από τη συζήτηση με εξειδικευμένα στελέχη της Υπηρεσίας στον τομέα της Πληροφορικής, της Νομικής, των Οικονομικών και της Ψυχολογίας δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες και ιδιαίτερα στα παιδιά, τους ψηφιακούς πολίτες του μέλλοντος, να αναγνωρίσουν τις επισφαλείς συμπεριφορές που μπορούν να εκδηλωθούν μέσω διαδικτύου.

Στόχος είναι η μεταφορά των πραγματικών εμπειριών της Υπηρεσίας μας μέσα από την καθημερινή επαφή με τους πολίτες ώστε να επιτευχθεί η θωράκιση της ευαίσθητης ηλικιακής ομάδας των παιδιών και των εφήβων, καθώς οι ενημερωμένοι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν με ασφάλεια το διαδίκτυο.

Οι θεματολογίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το κοινό και αφορούν:

- την αποστολή της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος,
- τις διαδικτυακές απειλές και μέτρα προστασίας,
- τα αδικήματα και τρόπους που αυτά διαπράττονται μέσω διαδικτύου,
- το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού (Cyberbullying)
- τις κυβερνοεπιθέσεις ενάντια σε πληροφοριακά συστήματα και την ψηφιακή υποκλοπή δεδομένων,
- τα διαδικτυακά τυχερά παίγνια και τον εθισμό,
- τον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό μέσω διαδικτύου και το sexting,
- την παρουσίαση της ενημερωτικής καμπάνιας SAY NO, ενάντια στον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό, ανηλίκων και ενηλίκων, μέσω του διαδικτύου,
- τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media).

Θ Ε Α Τ Ρ Ο - Θ Ε Α Τ Ρ Ι Κ Η Α Γ Ω Γ Η

ΑΝΤΙΓΟΝΗ του Σοφοκλή

«Εγώ δεν είμαι για να μοιράζωμαι έχθρες, αλλ' αγάπη»

(Β' τάξη) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτρια: Μάνια Παπαδημητρίου, Φιλολόγος, Ηθοποιός, Σκηνοθέτις

Η *Αντιγόνη* του Σοφοκλή είναι από τις πιο γνωστές και πολύ-παιγμένες τραγωδίες. Η παράσταση η οποία θεωρήθηκε η καλύτερη τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα ήταν η εκδοχή του Λευτέρη Βογιατζή. Θα γίνει ανάλυση του έργου καθώς και μνεία στη συγκεκριμένη παράσταση σε σχέση με το γιατί ήταν μια πολύ σημαντική θεατρική προσπάθεια τη συγκεκριμένη στιγμή στη χώρα μας.

Επίσης θα μιλήσουμε για το πόσο επίκαιρο είναι το έργο στην εποχή μας καθώς πραγματεύεται τη σύγκρουση του ηθικού δικαίου με το δίκαιο του κράτους (διάλογος Αντιγόνης- Κρέοντα) αλλά και τις συνέπειες που μπορεί να έχει η αγνόηση του ηθικού δικαίου από τον άρχοντα, όπως αυτό σημειώνεται στον διάλογο Τειρεσία-Κρέοντα- Χορού.

Στη συνέχεια θα προβληθούν στους μαθητές σκηνές σύγχρονων πολέμων και θα ζητηθεί να σκεφτούν και να βρουν για τον εαυτό τους την αντιστοιχία του έργου με το σήμερα. Ποια δηλαδή θα μπορούσε να είναι μια σύγχρονη Αντιγόνη και ποιος ένας σύγχρονος Κρέοντας; Ακολουθεί το βιωματικό μέρος, όπου θα ζητηθεί από τους μαθητές να ανέβουν στη σκηνή και να δοκιμάσουν μέσα από θεατρικές ασκήσεις σώματος και φωνής να προσπαθήσουν να αναγνώσουν με θεατρικό τρόπο το κείμενο χρησιμοποιώντας τις εικόνες που θα έχουν επιλέξει για τον σύγχρονο κόσμο μέσα όμως από τα λόγια του αρχαίου κειμένου σε θεατρική μετάφραση.

Στο τέλος θα συζητήσουμε την εμπειρία που αποκόμισαν τόσο οι επί σκηνής συμμετέχοντες όσο και οι θεατές.

Ψ Υ Χ Ο Λ Ο Γ Ι Α

ΜΙΛΩ ΓΙΑ ΤΟ ΑΓΧΟΣ - ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΩ ΤΟ ΑΓΧΟΣ!

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτριες: Αικατερίνη Σοφιανοπούλου, MSc in Stress Management, Ψυχολόγος

Το άγχος αποτελεί ένα πολύ κοινό, σύννηθες συναίσθημα, και ως τέτοιο δεν γίνεται να μην αφορά και τους μαθητές. Πολλοί μαθητές βιώνουν άγχος όχι μόνο κατά τη διάρκεια των εξετάσεων αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Οι απαιτήσεις από τα

μαθήματα, η πίεση του χρόνου και οι σύνθετες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες, συνθέτουν ένα πλαίσιο στο οποίο κυριαρχεί το άγχος.

Το πρόγραμμα αυτό, δίνει στους μαθητές την ευκαιρία να ανακαλύψουν τις δικές τους ξεχωριστές πηγές του άγχους, να ανακαλύψουν τον ρόλο που παίζει στη ζωή τους, την επίδραση που έχει στις σκέψεις, στο σώμα και τη συμπεριφορά τους και να βρουν τρόπους να το διαχειριστούν αποτελεσματικά στην καθημερινότητά τους, μέσα από μία σειρά βιωματικών ασκήσεων.

Στόχοι του προγράμματος

- Ενημέρωση και ψυχοεκπαίδευση σχετικά με το άγχος.
- Εκμάθηση τεχνικών για τη διαχείριση του άγχους κατά τη διάρκεια της μελέτης και κατά τη διάρκεια των εξετάσεων.
- Παρουσίαση τεχνικών για την αποτελεσματικότερη οργάνωση της μελέτης (σωστή διαχείριση χρόνου, πρόγραμμα μελέτης).
- Βιωματικές ασκήσεις.
- Προβολή υλικού.

ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΩΝΤΑΣ «ΘΑΥΜΑΤΑ»: ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΑ, ΑΝΤΙ-ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτρια: Κλειώ Φανουράκη, Επικ. Καθηγήτρια ΕΚΠΑ

Σκοπός του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι η εξοικείωση των μαθητών και μαθητριών με τις έννοιες της διαφορετικότητας, της αυτενέργειας και του σεβασμού για τον άλλο, μέσα από βιωματικές εμπειρίες παιχνιδιού, δραματοποίησης και διερεύνησης. Με αφορμή μία ιστορία οι μαθητές και μαθήτριες διερευνούν στάσεις, συμπεριφορές και αξίες που σχετίζονται με το «είναι» και το «φαίνεσθαι». Οι δραστηριότητες διαφοροποιούνται ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα/σχολική βαθμίδα.

Στο πλαίσιο του προγράμματος επαναπροσδιορίζεται η σχέση των νέων με καθετί διαφορετικό και ξένο, έχοντας ως οδηγό την ιστορία του 'νεαρού Τζώνη με την ουρά' και τις ατομικές και ομαδικές δραματοποιήσεις της, σε ρεαλιστικό και φανταστικό τόπο και χρόνο. Ανακαλύπτοντας ποιος είναι ο νεαρός Τζώνη, οι μαθητές και μαθήτριες συμμετέχουν σε ελεύθερους και ημικαθοδηγούμενους αυτοσχεδιασμούς στο πλαίσιο των οποίων διερευνούν την έννοια της πρόσληψης του διαφορετικού σε πολλαπλά πολιτισμικά, ιστορικά, θρησκευτικά, γενετικά/βιολογικά και κοινωνικοπολιτικά πλαίσια.

Ειδικοί στόχοι του προγράμματος αφορούν στη δημιουργική παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου στο πλαίσιο της Νεοελληνικής Γλώσσας, αλλά και διαθεματική εξέταση των θεμάτων του μέσω της Λογοτεχνίας, της Βιολογίας, της Φιλοσοφίας, της μυθολογίας,

λαογραφίας, ιστορίας, θρησκείας και πολιτισμού. Παράλληλοι θεματικοί άξονες εργασίας είναι η αγάπη για τον συνάνθρωπο και τα ζώα, καθώς και για μορφές που παρεκκλίνουν από τις εκάστοτε αποδεκτές κανονικότητες.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

«Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΜΙΚΗΣ»

Σειρά οπτικοακουστικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων με θέμα τη ζωή και το έργο του Μίκη Θεοδωράκη

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητές: Λαοκρατία Λάκκα, Μοριακή Βιολόγος - Συγγραφέας
Γιάννης Κατωμερής, Σκηνοθέτης

«Η μουσική μου είναι αυτό που έθεσα ως στόχο να γράψω και η ζωή μου είναι ότι έγραψα, ότι μουσική έγραψα», Μίκης Θεοδωράκης, Οι Δρόμοι του Αρχάγγελου

Αυτή η φράση του συνθέτη μας οδήγησε στην ιδέα για μια σειρά εκπαιδευτικών προγραμμάτων, όπου σε κάθε συνεδρία θα επιχειρηθεί να γνωρίσουν οι μαθητές το έργο, την προσωπικότητα και την διαδρομή μιας ζωής του συνθέτη, ποιητή και συγγραφέα Μίκη Θεοδωράκη. Οδηγός οι μνήμες, οι στιγμές και ο λόγος του Μίκη που μας καθόρισε, όπως το ίδιο έπραξε και με το έργο του για την Ελλάδα και τον κόσμο.

Κάθε εκπαιδευτική συνάντηση θα έχει τη δομή μιας οπτικοακουστικής εμπειρίας. Είναι ο μοναδικός τρόπος να γνωρίσουμε τον Μίκη.

Συντονιστές αυτού του οπτικοακουστικού δρώμενου κινηματογράφου και μουσικής – οπτικοακουστικού εκπαιδευτικού μαθήματος θα είναι η Λαοκρατία Λακκά συνοδοιπόρος του Μίκη Θεοδωράκη από το 196 και ο Γιάννης Κατωμερής, σκηνοθέτης.

Παρόν ο ίδιος ο Μίκης Θεοδωράκης μέσα από τις δύο αυτοβιογραφικές δραματοποιημένες ταινίες του σκηνοθέτη:

«Μίκης Θεοδωράκης - Το Χρώμα της Ελευθερίας, Ιχνηλατώντας Τα νεανικά του χρόνια του συνθέτη, 1925-1950»

«Μίκης Θεοδωράκης - Ο συνθέτης των ποιητών και των οραμάτων, 1950 έως σήμερα»

Ο λόγος των δύο εισηγητών θα εναλλάσσεται με αποσπάσματα από τις παραπάνω ταινίες που θα αποτελούν και τον άξονα κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος.

Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που θα συνδυάζει, την εικόνα τη μουσική, την ποίηση και το λογοτεχνικό έργο του Μίκη Θεοδωράκη, σκιαγραφώντας τη ζωή, τη δημιουργία και τον αγώνα του. Αυτά θα δένουν δημιουργικά με τις αφηγήσεις – τοποθετήσεις των συντονιστών, σχολιάζοντας, διευκρινίζοντας και απαντώντας στις ερωτήσεις των μαθητών.

Κάθε εκπαιδευτική συνάντηση, κάθε φορά θα έχει και ένα διαφορετικό καλεσμένο – έκπληξη που θα σφραγίζει με την παρουσία του, μια από τις δημιουργικές όψεις μιας προσωπικότητας που συνδυάζει σε έναν δημιουργό, τόσες πολλές παράλληλες διαδρομές καλλιτεχνικής έκφρασης.

Ο Μίκης Θεοδωράκης δεν είναι μόνο ένας συνθέτης διεθνώς αναγνωρισμένος. Είναι μια μοναδική στην ιστορία προσωπικότητα: Συνθέτης, φιλόσοφος, ποιητής, συγγραφέας, ακτιβιστής για την ειρήνη, τον Ανθρωπισμό, την Αξιοπρέπεια και τη Δημοκρατία. Στόχος του αφιερώματος είναι ακριβώς να φωτίσει αυτήν την προσωπικότητα του «Οικουμενικού Μίκη».

Διευθύντρια ΙΑΛ: Καλή Κυπαρίσση

Υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων: Ιωάννα Ρωμηού

Τηλ. επικοινωνίας: 216 900 3722, 216 900 3700

Ηλεκτρονική διεύθυνση: education@laskaridisfoundation.org

Ιστοσελίδα: www.laskaridisfoundation.org